

CAN
ATAKLI

ASPAVA

http://www.medyatext.com/canatakli
canatakli@medyatext.com

Yılbaşında da eğlenmeyi pek bilmiyoruz galiba

Artık yeni yıla girdik. Şimdi birkaç gün el alışkanlığı tarih yazarken 1997 yerine 1996 yazalım, bu hep böyle olur. 10 gün sonra da alışır gideriz.

Bu yılın ilk gecesi özellikle İstanbul'da pek alışık olmadığımız tarzda "kutlama" yapmak isteyenler oldu. Tıpkı bazı önemli maçlardan sonra ortaya çıkan "karanlık serserileri" gibi

bu kez de "yılbaşı serserileri" ortalığı dehşete boğdu. İstanbul'un birçok semtinde ortaya çıkan "kovboylar" sanki bir marifetmiş gibi silahlarının sesini dinlettiler millete. Bu arada ne yazık ki bir kadınla bir küçük kız serserilerin serseri kurşununa hedef oldu. Eğlenmeyi ya da sevinmeyi bilince böyle oluyor herhalde.

Herşeye rağmen bu yılbaşı sakin geçti. Bir iki sarhoş kavgası ile birkaç sarhoş sürücü kazası dışında önemli birşey olmadı. Buna da şükür.

Taksim alanı ise sanıyorum birkaç yılbaşı sonra tıpkı İngilizlerin Trafalgar, Amerika'luların Central Park'ı gibi olacak. Bu yıl da binlerce kişi yeni yıl Taksim'de karşıladı. Yılbaşında

bir lokantaya gitmeyi pek anlamıyorum. Bir kere hesap her zamankinin üç dört katı oluyor. Yemeklerin kalitesi ise dörtte bire düşüyor. Galiba en iyisi evde geçirmek. Biz evde geçirdik, çok sevdiğimiz dostlarımız da bize katıldı. Bir de sabah, normal saatte gazeteye geldiğimde herkesi bulabilseydim.

Salih Güney'in 'Herkül' savaşı

Zeus'un oğlu Herkül Anadolu'da yaşamıştı. Milattan önce 330 yılında heykeltıraş Lysippos Herkül'ün heykelini yaptı. Heykel Perge'deydi. 1980'de yapılan kazılar sırasında heykelin üst tarafı çalındı ve Amerika'ya götürüldü. Salih Güney bu parçanın peşinde. Bununla ilgili bir de film yapmak istiyor ama destek alamıyor.

Salih Güney'i hep filmlerde görmüştüm. İlk kez yüzyüze gazetede karşılaşınca doğrusu şaşırım. Filmlerde hep "esas oğlanı" oynardı. Şimdi de rahatlıkla oynar. Yaşını söylemek istemiyorum nazar değmesin.

Salih Güney'le sadece sinema konuşmak için buluşmadık. Çünkü onun sinema dışında yıllardır mücadele ettiği bir konu daha var.

"Kültür varlıkları yerinde güzeldir" ilkesinden yola çıkan Salih Güney yıllardır alt kısmı Antalya müzesinde, üst kısmı ise Boston'da olan Herkül heykelini, anavatanında, Türkiye'de birleştirmeye çalışıyor. Bunun için defalarca girişimde bulunan Salih Güney, bu heykeli ana tema alan konulu, ama verdiği bilgilerle yarı belgesel olan bir film çekmeye çalışıyor.

Ancak Salih Güney ne yazık ki film ve heykel için gerekli desteği sağlayamıyor.

İsterseniz gelin öyküyü baştan alalım ve Salih Güney'in mücadelesini bir kere daha okuyalım.

Uzun yolculuk

Devlet konservatuarı tiyatro bölümünde okuyan Salih Güney çeşitli tiyatro oyunlarında rol aldıktan sonra sinemaya geçmişti. Yasak Sokaklar, O Kadın, Aşk Hikayesi, Sayılı Kabadayılar, Kaptan Swing, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Sindirella, Haram, Zifaf, Güneşten de Sıcak gibi filmlerde oynayan, TRT'nin ünlü Aşk-ı Memnu dizisinde rol alan Salih Güney 1977'de İsveç'e yerleşti. Daha sonra İngiltere'ye giden sanatçı 1979'da ise Amerika'ya yerleşti.

Sinemayı bırakmak zorunda kalan sanatçı turizmle uğraşmaya başladı.

Ancak sinemayı içimden atmadım çok zordu" diyor Salih Güney. Akında Türkiye'nin de tanınmış yararlı olacak bir proje yapıyor. Türkiye'den yurtdışına kaçakçılığı yapanları bu arada Türkiye'nin

Salih Güney, çekmek istediği yarı belgesel filmin promosyonu için Herkül heykelinin parçalarının birleştirilmesi durumunda nasıl görüneceğini göstermek için bu resmi hazırlamış.

tarihsel zenginliğini anlatan yarı belgesel bir film çekmek istiyor. Zaten Salih Güney Amerika'da da "Antik Kalıntılar" adını verdiği bir tur düzenleyerek Türkiye'ye çok sayıda Amerikalı turist göndermiş.

Şimdi ilgili bir başka konuya dönelim. 1980 yılında Perge'de arkeolojik kazılar yapıyor. Bu kazılar sırasında arkeolog Profesör Jale Inan bir heykel altı buluyor. Jale Inan heykel altındaki "olağanüstü" işçiliği görünce bunun "çok önemli" bir eser olduğunu saptıyor. Bu Milattan önce 330 yılında heykeltıraş Lysippos tarafından yapılan Herakles yani Herkül heykelidir. Ancak Prof. Inan heykelin üst tarafını bulamaz. Bu sıralarda bir Ameri-

ka gezisine katılan ve özellikle yurtdışına kaçırılan tarihi eserlerimiz üzerine araştırmalar yapan Cumhuriyet Gazetesi yazarı Özgen Acar New York Metropolitan müzesinde sergilenen bir heykel görür. Herkül'e ait olan heykelin sadece üst tarafı vardır. Acar bunun Perge kazılarında çalınan Herkül heykeli olduğunu farkeder ve durumu

Prof. Jale Inan'a haber verir.

Salih Güney de heykelden bu sırada haberdar olur. "Antik kalıntılar" turları düzenleyen Güney kendini bu konuya yakın hisseder ve Metropolitan müzesine giderek heykelin fotoğraflarını çeker. Artık hiç şüphe yoktur ki bu heykel, Antalya'daki parçanın üst kısmıdır.

Uluslararası mücadele

İşte o andan itibaren Salih Güney'in uluslararası mücadelesi başlar. Prof. Jale Inan çeşitli arkeolojik yöntemler kullanarak Herkül heykelinin yarısının Antalya'da yarısının da Amerika'da olduğunu bilimsel olarak saptar. Artık iş iki parçanın birleştirilmesine ve bir tarihin yeniden ayağa kaldırılmasına gelmiştir.

Ancak işte burada sorun çıkar.

Çünkü Amerikalılar heykelin üst kısmını, Shelby White adlı bir kadın tarafından 1984 yılında İsviçre'de bir antikacıdan 100 bin dolara satın aldığı, bu durumda özel eşya sayılan heykeli iade edemeyeceklerini söylerler.

Ancak New York Metropolitan Müzesi bu girişimler üzerine heykeli sergiden kaldırdı. Uzun bir aradan sonra heykel 1992 yılında bu kez Boston Sanat Müzesi'nde yeniden ortaya çıkar. Amerikalılar bu kez de "Heykel çalınmadı, Türkler Anadolu'ya gelmeden yüzlerce yıl önce Batı'ya gelmişti" iddiasını öne sürerler.

Heykelin Türkiye'ye geri getirilmesi için çabalarının umut verici gitmemesi üzerine Güney önceden tasarladığı film projesini daha ciddi biçimde yeniden ele alır. Ancak yeterli desteği bir türlü bulamaz.

Güney bu konuda çok dertli. "Bir ara 'Salih Güney heykel işini kendi reklamı için kullanıyor' gibi çok kırıcı bir dedikodu yapmaya çalıştılar. Oysa peşinde oldu-

ğum Türkiye'nin zenginliği.

Benim bir film yapmamın, bu filmin dünyada gösterilmesinin hiç önemi yok mu?" diye yakınıyor.

Salih Güney'e "Nasıl bir film olacak?" diye soruyorum. "Adı Gece Çakalları olacak" diyor Salih Güney ve sürdürüyor: "Film İngilizce çekeceğim. Eğer yeterli finansman bulunursa Amerikalı oyuncular da olacak. Batılılar hâlâ Geceyarısı Ekspresi filminin etkisinde. Bu filmle Türkiye hakkındaki kötü izlenimleri silmek istiyorum."

Bu yazının sonu

Salih Güney tiyatro ve sinema sanatçısı olarak bu ülkeye hizmet etmiş. Sonra Amerika'ya gidip Türkiye'ye yönelik bir kültür turizmi potansiyeli yaratmış.

Ardından da çalınan bir tarihin peşine düşmüş. Çalınan tarih şu ana kadar geri getirilememiş ama, bu olmaz anlamında değil. Güney yıllardır hem heykelin peşinde hem de bunun filmini yapmak istiyor.

Ancak Türkiye'de yaprak kıpırdamıyor. Ne iş çevreleri ne de Kültür Bakanlığı böylesine önemli bir konuda adım atmak istemiyor.

Salih Güney burada bir sembol. O değil bir başkası da olsa yine Türkiye kılını kıpırdatmayacak anlamda kadarıyla. Çünkü bütün dünyanın gözü olan tarihsel zenginliğimiz ve bunun korunması konusunda, ilgili kimsenin duyarlı olmadağı görülüyor.

Heykel Türkiye'den değil de Amerika'dan çalınmış olsaydı, Amerikalılar herhalde şimdi dünyanın altını üstüne getiriyorlardı.

Bunu yazmak gerek

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0301007